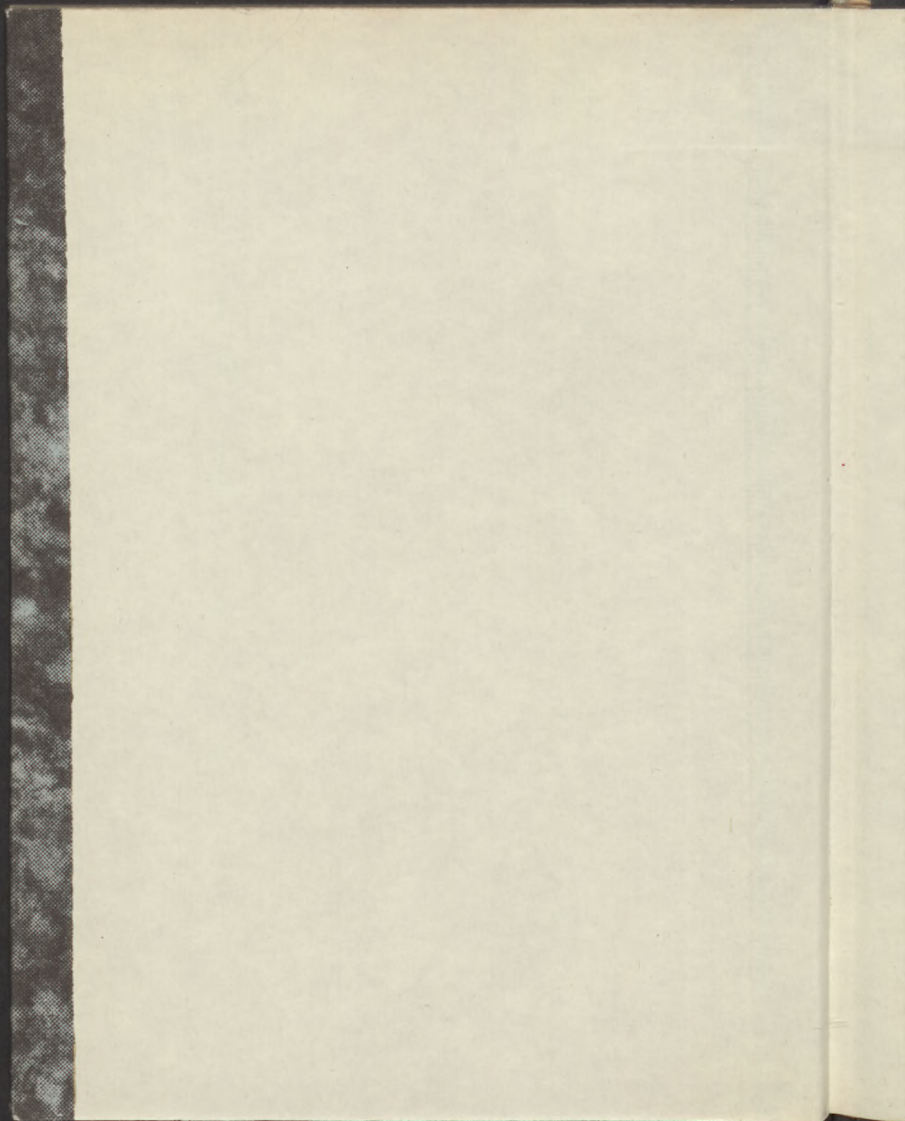
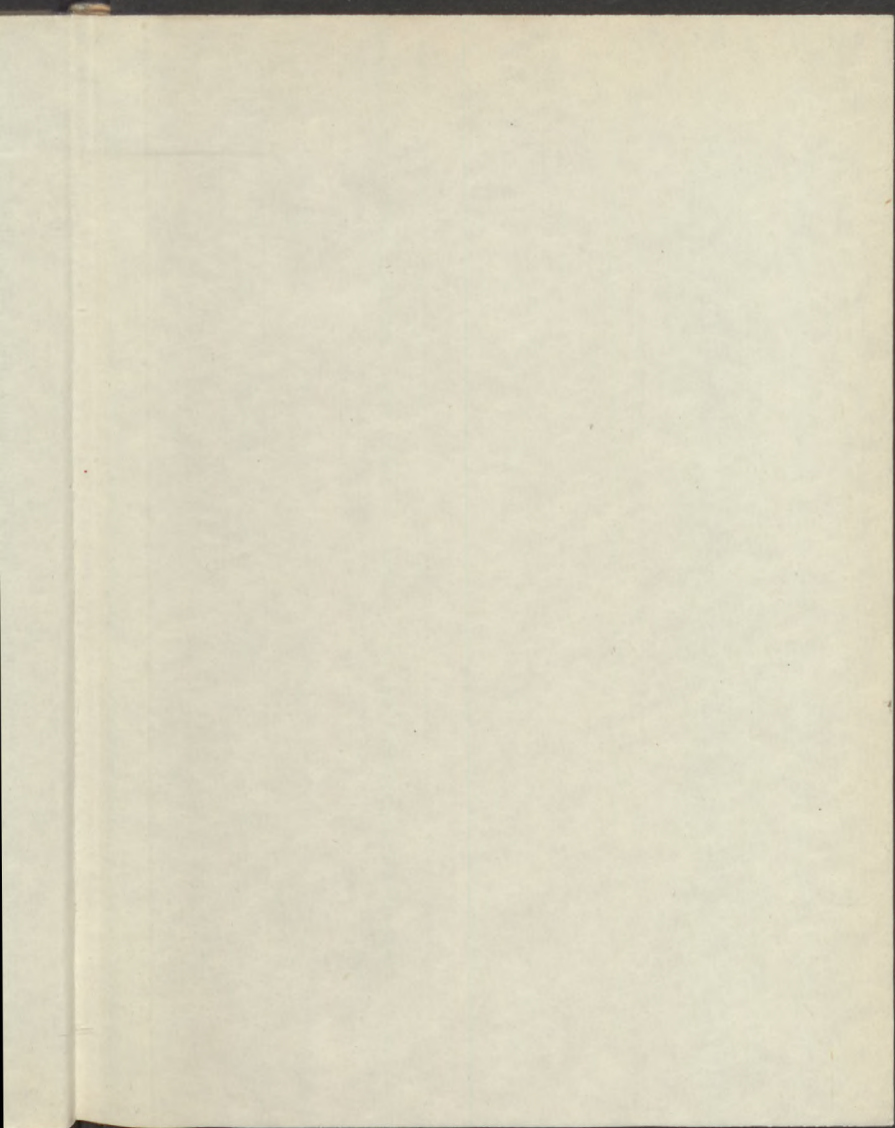

11.359
/8

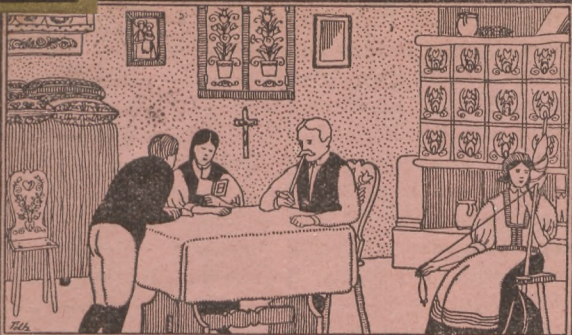

11.

11.359

11.359. 191

**A KATHOLIKUS VILÁG
KÖNYVEI**

Fajunk Veszedelme.

Irta: Dr. P. Boros Fortunát.

Nyolcadik füzet.

Ára 5 Leu.

BONAVENTURA

Katholikus Világ (Szent Ferenc Hirnöke) könyvtára.

Szerafi kalauz. Irta P. Trefán Leonárd — —	Ára 60 és 50 Lei
Nefejeles Ijúsági ima- és énekeskönyv — — — —	Ára 30 "
Szerafikus. Irta P. Kiss Arisztid — — — —	" 35 "
Szentírás, Szent Máté evangéliuma — — — —	" 10 "
Bűnbánat útja. Fordította: Dr. P. Biró Lőrinc — —	" 100 "
Szent Antal imakönyv. Irta P. Trefán Leonárd —	" 15 "
Keresztuti könyv. Irta P. Sántha Angelusz — — —	" 10 "
Keresztuti könyv. Irta P. Szabó Pius — — — —	" 10 "
Tíz napi lelkigyakorlat Irta P. Monza P. — — —	" 100 "
Gyöngeségeink. Irta P. Oer Sebestyén, fordította: P. Biró Lőrinc — — — — — — — — — —	" 30 "
Hítvédelmi közlemények. Irta dr. Kuncz F. — —	" 35 "
A csiksomlyói harminckét Confráter. Irta dr. P. Boros Fortunát — — — — — — — — — —	" 25 "
III. Rendi szabálykönyv. Irta P. Trefán Leonárd —	" 10 "
III. Rendi kézikönyv. Irta P. Trefán Leonárd — —	" 20 "
Szent Antal imaegyesület kézikönyve Irta P. Trefán Leonárd — — — — — — — — — —	" 5 "
Fohászok Jézus Szíve tiszteletére. Irta P. Trefán Leonárd — — — — — — — — — —	" 5 "
Szeplőtelen Szűz zsolozsmája. Irta P. Trefán Leonárd	" 5 "
Tíz napi lelkimagány a szentkereszt tövében. For- dította: P. Kiss A. — — — — — — — — — —	" 20 "
Táborhegyi fényben. Irta P. Trefán Leonárd — —	" 15 "
Sajtokérdés életkérdés. Irta P. Mattoska L. — —	" 10 "
Innen-Onnan. Irta: P. Hédly Jeromos — — — —	" 30 "
Gyermekek köszöntőkönyve. Irta: Földes Zoltán —	" 20 "
Skapulárék. — — — — — — — — — —	" 10 "

Ezen kiadványaink helyben a „Szent Bonaventura“ könyv, papír és egyházi kegytárgyak kereskedésében kaphatók. Vidéki megrendelőink forduljanak megkereséseikkel a „A Hirnök,” vagy a „Katholikus Világ“ kiadóhivatalához. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár Piața Carolina-tér 7.

FAJUNK VESZEDELME.

IRTA :

DR. P. BOROS FORTUNÁT.

BONAVENTURA

Szent Bonaventura Könyvnyomda nyomása
Cluj-Kolozsvár 1925. 25

NIHIL OBSTAT.

Dr. Franciscus Kuncz
censor dioecesanus.

Nr. 807.
1925.

IMPRIMATUR.

Albae-Juliae, die 19. Febr. 1925.

† Gustavus Carolus m. p.
episcopus.

NIHIL OBSTAT.

Székelyudvarhely, 1925. febr. 5.

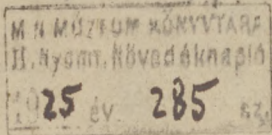
Dr. P. Imets Carolus.

No. 370—1925.

IMPRIMATUR.

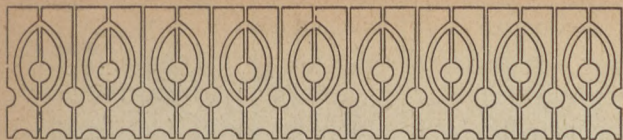
Dej-Dés, die 16. Martii, 1925.

Utob
P. Vitalis Sándor O. F. M.
Minister Provincialis.

Kiadja a Szent Bonaven-
tura Könyvnyomda, meg-
rendelhető a Kath. Világ
kiadóhivatalától, Kolozs-
vár, ferencrendi kolostor.

A székelység jövője.

BOGDAN DUICA a kolozsvári egyetem tanára és országgyűlési képviselő 1919-ben a bukaresti országgyűlésen, mellékesen a székelyekről esvén szó és fölvetődött a kérdés, mi lesz velük, azt felelte a képviselőháznak: a székelyeket hagyják a maguk mentére és a székely kérdés megoldását bizzák a pálinkára, mert az majd véglegesen meg fogja oldani.

A magyarság felmordult a román ember ajakáról jövő ilyenmű feltevés ellen, én magam is megborzadtam a pusztulás ily nemétől, azóta egyre nyugtalanít ezen beállítás s a székelység központjából figyelve véreim életének lüktetését, három év után felteszem a kérdést: azon nép, mely kezében fegyverrel megremegettette fél Európát s híressé tette nevét mindenfelé, ily sorsra lenne ítélve? A román képviselő talán igen jól ismerte a székely népet, vagy a vezetőség nem emel gátot, hogy

szabadon zúduljon minden szenny a nép fejére? Nem akarok általánosítani, de a helyi tünetek a népre a legkedvezőtlenebbek és mindenki csak sopánkodik: hová jutunk, mi lesz velünk, de ennél többet nem teszünk.

A jóslattól félek. Nem azért, mivel a korcsmák száma inkább növekvőben, mint apadóban; az emberek több és több pénzt visznek a korcsmákba és vendéglőkbe, hanem azért, hogy míg az ókirályságban a vásár- és ünnepnap i zárórát teljes szigorúságában fõntartják, addig a Székelyföldön e korlátozást alaposan megnyirbálják. A kormány akárcsak megfogadta volna az egyetemi tanár tanácsát: engedjete szabad folyást a szesznek és örökre tönkretettétek azt a népet.

Ez könnyen érthető.

A pálinka gonosz ital,

aki issza korán elhal. Nyárban sorvaszt, télben fagyaszt, okos ember nem issza azt. Ezt még kis iskolás gyermek koromban tanultam. Akkor csak azt láttam, hogy az emberek mily szivesen mennek be a korcsmába; egyiket, másikat ugyan húzni-lõkdõsni kellett, de ha azután egyszer beke-

rültek, onnan nehezen jöttek ki. Biztosan jókedvűk volt, mert énekeltek úgy, hogy vetették fel a helyet ordításukban s a vége mi lett? Az asszonyok összesúgtak az utcán: jaj hallá-e mi történt? Istenem, Istenem, milyen rosszak az emberek! Igen ám, de Bori néninek nem jutott eszébe, hogy nem is annyira az emberek rosszak, mint az a kutyaital gonosz, mely a jó embereket, jóbarátokat összeveszesztette; késhegyre menő harcra tüzelte s csak épen halál nem leve a vége. S hányszor lesz halál is.

A pálinka gonosz ital. Kit nevezünk gonosznak? Nemde azt, aki másnak rosszat akar? Nemcsak akarja, hanem meg is teszi. Aki nemcsak az idegent, hanem még jóbarátját is becsapja, megkárosítja. Sokszor pénzből, vagyonából kifosztja s jó, ha életét ki nem óltja. A rablóra, az orgyilkosra, a gyújtogatóra még senki sem volt büszke, senki sem kereste jóbarátjának. Ezekről mindenki úgy fél, mint akár a tűztől, a víztől. Vagy mielőtt az üveget a szádhoz emelnéd, minden második elköszönésed nem az-e: Isten őrizzen meg tűztől, víztől, gonosz ember szándékától?!

No lám, félsz a gonosztól és mégis leparólszol vele. Mily esztelen vagy már azelőtt, mielőtt kirekesztenéd a szép eszed! Barátságba lépsz, ko-

maságot kötsz a legnagyobb ellenségeddel. Vagy te nem tartod rossznak azt, aki téged földhöz vert, aki eszed használatától megfoszt; tagjaid erejét elrabolja, mikor úgy nézel ki, mint nagy vihar alkal-mával felkorbácsolt tó felszine, a félelmesen susogó fenyők az erdőben, a zörgő nádszálak a mocsarak szélén? Mikor lábadon nem tudsz állani; jobbra balra dülöngsz; az utakat keresztberóvod; minden kapufélfát megtámogatsz, magadban értelmetlenül mondasz, az esztelen állatokkal veszekedel; az út porában játszó gyermekek félve-futnak előled, de azért a kapuk alatt kinevetnek téged s azok, akiket jóbarátaidnak tartasz, lopva osonnak el melletted s ha tisztas távolban hagytak, utánnad fordulnak és lesajnálnak. Hát mondd csak, ami eny-nyire juttatott, lehet az jó hozzád? Igen? No akkor folytassuk tovább s ismerjük meg a te jó barátodat egész meztelenségében.

Kigyult torok.

Lehetetlennek tartom, hogy részeg emberrel ne találkoztál volna már. S figyelted-e meg mit csinált? Úgy-e nem volt egymagában, hanem mindig mondott? Hogy mit, azt ő hogy tudná, hisz a részeg állapot az örülséghez tesz hasonlóná,

amikor az emberi cselekedetem már nem esnek beszámítás alá.

A részeg ember mindenkivel kötődik, örökké mond. De ha okosan beszélne! Erről szó sem lehet. Először az jellemzi, hogy sokat beszél összevissza. Jó útra téríteni nem lehet, hisz mindig az övé az első szó, nála van az igazság. A legkisebb ellenmondásra is dühbegurul, s úgy néz ki, mint a ketrecéből kiszabadult, kiéhezett fenevad. Vértborognak szemei s tehetetlen dühében mindenkit szid, mindenkibe beleköt. S mennyi mocskot tud az ilyen bárkire ráhordani, mert a nyelv kötelekei feloldattak: most már nincs titok, nincs tisztesség, nincs szentség előtte. A mocsár szélén nem tud megállani, hanem belefekszik egészen, mert ott érzi jól magát.

Az ember a szesz hatása alatt semmit sem tud szégyelleni. Kibeszéli saját hibáiból származó rossz cselekedeteit, amelyekért esetleg hörtönbe is kerülhet. Olyanokat fog rá felebarátjaira nagy könnyen, amikről biztosan sincs meggyőződve, amiknek nincs is alapja és törvény elé állíthatják. Ez még mind a kisebbik rossz. Ha vétkezik, rögtön el is veszi büntetését s legalább az emberek előtt meg van az elégtétel és elriassza őket, hogy hasonlókat tegyenek, legalább is józan állapotban.

Dehát amikor el kezd trágár dalokat énekelni utcán, vagy akárhol, rossz, szemtelen vicceket kiadni és kimondhatatlan módon káromkodni! Szidja az embereket, feleségét, gyermekeit, de a legfájóbb az, hogy nem kiméli a legszentebbeket sem. S mily türelmes is az Isten, hogy büntető keze nem sújtja azonnal a kigyúlt torkú embert, amidőn nincs az a szenny, az a piszok, amelyeket rá ne hordana szentjeire, a boldogságos Szűzre és magára a jó Istenre. Csakhogy le nem szedi őket a csillagos égről. Sajnos beszszelt fejjel még a legjobb lelkületű ember is megvadul. Ha felnőtt embert sirni láttam, az csak azt siratta, mit beszámíthatatlan állapotban cselekedett.

Édes felebarátaim, hát azt gondoljátok, hogy azzal a nyelvvel, amellyel áldani, imádni s hálát adni szoktunk Istennek, azzal őt gyalázni is lehet?

A városokban a nagy kémények takarításának az a módja, hogy szalmával megtömik a kéményt és úgy kiegészítik a kormot. S a kémény tényleg ki is tisztul. Épen így a szesz is mindent kihoz az emberből, de nem azért, hogy tisztának lássuk, hanem hogy annál feketébbnek mutatkozzék be előttünk.

A rohanó szekér.

Messze kihallatszik a faluvégén gubbasztó lebuj-korcsma zaja. Érthetetlen zene-bona csapja meg az utas fülét, míg végig halad a rendetlenül megállított szekerek között. Az idő hűvösre jár hisz nemsokára leesik a hó. A lovak a szekér mellől félig-meddig kifogva s sóvár szemekkel néznek be a korcsmába; lesz-e aki őket megszánja? Ezt nem nehéz észrevennie annak, aki közöttük elhalad s látja a kihegyezett füleket és a bámészkodó tekinteteket. Megunhatták a várást, hisz reggeltől fogva nem ettek, nem ittak, s most már négy óra.

Úgy látszik, a szekerek gazdái sem arra gondoltak, hogy nehezen szerzett holmijaikat megtakarítsák, hanem az ital után való mohó vágy esztelenül vitte be őket a korcsmába, mert különben nem hagyták volna mindenüket az utcán, bárki szabad prédájára.

Úgy haladtunk el barátommal a városból haza felé tartó szekerek sokasága között. Két jól beállított ember épen akkor készült felülni a szekérre, de különösen az egyik sehogysem találta el a két kerék között lévő utat s mindig vagy az egyik, vagy a másik kerékre tántorodott rá s ha nem

olyan türelmesek azok a szegény állatok, még szerencsétlenül járna. Az állatnak sokkal több esze van, mint az embernek, ezzel hagytuk el a készülődő szekeret, mert a jelen esetben ki vállalkoznék arra, hogy egy zsémbes, kötekedő emberrel jót tegyen? Ezek is nehezen fognak hazajutni; különösen, ha még messze laknak. Annál többet nem is törődtünk, mert a figyelmünket a gyermekek víg zaja kötötte le.

Iskolából hazatérő gyereksereggel találkozunk ott a keresztút előtt. Megbámulnak. Köszönnek. Oly barátságosan tekintenek felénk s megálítjuk egy szóra. — Meg tudjátok-e mondani, hogy mit tanultatok ma az iskolában? Ki felelt? Kit kérdeztek? Ki nem tudott? A gyermekek karban válaszoltak kérdéseinkre. Ez így folytatódott volna tovább, ha örületes szekérrohanás szét nem riaszt. Csakhogy a sipító gyermekeket épen félre tudtuk vonni az útból. És ekkor a legszánalmasabb látvány tárul elénk, ami csak egy a jelen pillanatban a sok közül, de ehhez hasonló eset naponkint számtalan történik, megismétlődik.

A mi embereink valahogy mégis feljutottak a szekerre. A szekeres gazda tele fejvel bevágott a lovak közé. Éktelen, emberhez nem illő ordításokkal megvadította a lovakat s azok most nem látva,

száguldottak végig az országun, hogy a lehető legnehezebb a jóakarató kitérés is.

A gyermekek sipítozása még jobban megijesztette a lovakat. A gyeplőt bekapják. A szekéren ülőknek nem volt mibe kapaszkodni s inogtak jobbra balra; hol a lőcshöz, hol a rakoncához, sőt nem egyszer a kerékhez is hozzákaptak, ha valahogy támaszhoz jutnának. Egy hirtelen zökkenés s az, kinek szájából csak úgy ömlött a káromló szó, hanyat a kerék alá vágódott volna, ha táncoló szekérutó félre nem dobja. S most ott feküdt elterülve, lábán megsebezve az út közepén, apró, ártatlan gyermekek nagy rémületére. Jaj, ha ezt az embert most az ő gyermekei látnák itt, még ők is megundorodnának és szégyenlenék, hogy nekik ilyen apjuk van! Jaj, de meggondolatlan otthon lévő gyermekeivel szemben? Úgy-e az ember milyen könnyen játszik életével és családja jövőjével?

Úgy-e milyen csunya eset? Hasonló helyzetben nem szégyenlenéd magad? S hátha gyermekeid elé így kerülnél?

A kivert asszony és síró gyermekek.

Ha józan, ha részeg állapotban, de az utolsó állomás mégis csak a családi fészekben van. El tudod-e képzelni, hogy ha elmentél, mily aggodással vár haza feleséged s várnak gyermekeid? Az ételük nem esik jól, álmom nem jön a szemükre s reszketve lesik a kapunyikorgás hangját s sokszor a sötét éjbe nyulik a te hazajövedel, a várakozásba belefáradnak s evés nélkül elalszanak. S te ekkor nagy dirrel-durral rájuk rontasz, ha zsembelődő természetű vagy, akkor fél falura szóló csetepatét rendezel s másnap csúfja lész a falunak.

A napokban panaszkodott egy negyven év körül lévő asszony, hogy férje, külömben oly jó ember, ha józan s nem néz az üveg fenekére, hogy egész példás volna a családi életük. Azonban szereti a pálinkát s ha egyszer belekóstol, akkor nem tud mértéket tartani és ha haza került, az előbbi jó családapára nem lehet ráismerni. A békességnek, szeretetnek, a takarékoságnak és szülői tekintélynek azonnal vége. Ilyenkor bármit cselekszik minden rosszul sikerül. Végre is a házból menekülnie kell. Ha otthon marad, férje a szesz erejét a háttára rakja; jól megveri és örökösen veszekedik; ha elmegy hazulról, az ajtót magára zárja s ami

kezeügyébe esik, semmit sem kimél, mindent földhöz ver, összevág és kihány; abban telik kedve, ha rátaposhat a butorokra és ágynemükre. El tudja nézni azt is, hogy gyermekeivel, sokszor hiányos öltözetben, éjnek idején, hidegben, idegen ajtókon könyörögjön bebocsátásért, amíg férje kidühöngi és kialussza magát. Fölbredve hallja a történetet s látja a romlást, napokon keresztül sír és buslakodik, bánja tettét és mégsem tud szakítani átkos szokásával.

Nem irtam volna le ezeket, ha nem volnának igazak; ha majdnem minden ember nem tudna hasonlókra visszaemlékezni, mert kölömben oly hihetetlennek hangzanak ez írások a józan népek előtt, hogy én magam sem hinném el, ha egy rossz szomszédunk garázdálkodása gyermek körömben gyakran föl nem vert volna éjjeli álmomból. Akkor én csak a bölcsőből kifordított gyermekeket sajnáltam.

Szivesen elismerem, hogy ezen családi tragédia nem ismétlődik meg épen minden alkoholt fogyasztó családfő életében; de annak káros következményei jelentkeznek mindenhol, mert ezen szenvedély olyan, mint a mesebeli sárkány hét feje, melyekből ha hatot elveszit, a hetedikkel még mindig rettegésbe ejtheti elébe kerülő áldozatát.

Már sok emberrel találkoztam, akik józan pillanataikban elítélték gyávaságukat, hogy a csábitásnak nem tudtak ellenállani, mert eltekintve attól, hogy zsebeiket jól meghúzza, de azt is tapasztalják, a férfiak maguk, hogy jó hitvesek, jó családapák lennének, ha az az átkozott bor-pálinka nem volna és épen ez indított arra, hogy az előbbi esetet leirjam.

Két szomorú történet egy lapon.

Gyakori eset, hogy a veszekedés, ütlegetés már az utcán, a korcsmában kezdetét veszi s azok, akik mint jó barátok ültek le az asztal mellé, mint ellenségek kelnek föl: sokszor agyba-főbe verve egymást. A legnagyobb szerencsétlenségek okozójaként mindig a szesz szokott szerepelni.

Lesz alkalmunk megismerni, hogy mindenféle szeszesimal élvezése végeredményben a csendes butasághoz vezet. A régiek azt mondták: borban az igazság. A nyelvet megoldja és zabolátlanná teszi. A Szentírás azt mondja a borról, hogy az ember szívét megvidámítja: elfeledi bűjät-baját, elméje elsötétedik s a harmadik lépcső az öntudat hiányának állapota, mikor az ember nem is esik erkölcsi beszámítás alá s a gonosz tetteket

is így bírálja el a törvényszék. Mi ez egyébként, mint pillanatnyi ideig-óráig tartó dűhögő örültség? Miféle következmények okait indíthatja be az ember ilyen állapotban, azokat meghatározni nem lehet, hanem szolgáljon például erre egyik székellyföldi lapban (*Székely Közélet*, 1924. XII. 12) olvasható híradás:

A pálinka,

az örökké rosszra bujtogató szesz keverte kellemetlen — s esetleg kemény megtorlást is maga után vonó — helyzetbe Márton Péter Jakab, Mihály Márton Gábor és Bencze Mihály lövétei lakosokat. Nevezettek f. hó 6-án este falujukban a Kelemen Anna korcsmájában mulattak, még két más társukkal iddogálva. 9 óra tájban a Homoródalmásról a községben cirkáló 2 tagu csendőr járőr a korcsmához érkezve, a korcsmárosnét az azonnali zárásra szólította. fe, azzal, hogy szombat este lévén, a korcsmát csak 6 óráig lett volna szabad nyitva tartani. A korcsmárosné a felszólításnak azonnal engedelmeskedett, miután elébb a legények is elég gyorsan, de teljesen ittas állapotban eltávoztak. Minthogy azonban ezek a mulatást még sem tartották így befejezhetőnek, hangos énekléssel haladtak egy eladó lányos ház felé,

ahol azonban már lefekvés utáni sötétséget találtak. Megfordultak és ugyancsak nagy-énekelve értek az elé a ház elé, a melyben megszállva a csendőrök voltak. Ezek az éjjeli őrrrel kilépve, a hangoskodókat megállásra szólították fel, majd a legények nevét kérdezték. Utóbbiak azt felelték, hogy nincs név, — mire az egyik csendőr, az eddigi vallomások szerint, fegyverével támadólag lépett fel egyik legénnyel szemben, aki a fegyvert megragadta. Ezt látva, a vezető csendőr is egy másik legénynek támadt, aki szintén megfogta annak fegyverét. Dulakodás keletkezett, miközben, a közcsendőr is, mint orvosi bizonyítvánnyal igazolta, sérülést szenvedett. A letartóztatott legényekkel szemben hatósági közegek elleni erőszak miatt folytatják az eljárást, viszont ezek azt állítják, hogy csak önvédelemből cselekedtek, hogy a csendőrök ütlegetései ellen védekezzenek.

A másik eset ezzel nem mérhető össze, mert sokkal súlyosabb, de az említettnek természetes folyamánya. A következőképpen hangzik:

Emberhalállal végződő

összetűzést rendezett f. hó 9-én este Bika-falva község között három fiatal cigány, kiknek harci tűzét — mint hasonló esetekben rendszeren — ezuttal is a szesz szította fel,

Forgács Rafi nagygalambfalvi 21 éves és Forgács Aladár bikafalvi 19 éves cigányok — különben közeli rokonok is — aznap folyamán a városban voltak s itt alaposan bepálinkáztak. Majd estefelé Gábor Máté nagygalambfalvi lakos szekerén hazaindultak. A két Forgács útközben kótyagos fejjel vitatkozni, majd civakodni kezdett.

Bikafalva között megállva, Barcsa János odavaló cigánnyal találkoztak, aki az út mellett vasvillával várakozott. Ezuttal az ügynek az a része, hogy mi köze volt neki a két más civakodó cigányhoz s azok vitájába miért elegyedett bele, még nincs teljesen kiderítve. Tény azonban, hogy az összetűzést az ő közbelépése még fokozta s az ezután már komoly verekedéssé fajult. Ennek egyik pillanatában aztán Forgács Aladár előrántott késével Forgács Rafinak a nyakát oly erővel szúrta át, hogy az csakhamar, még a helyszínén elvérzett.

A csendőrség Forgács Aladárt és Barcsa Jánost letartóztatta, a bírósági szemle és boncolás pedig megállapította, hogy a halált közvetlenül a szúrás által okozott erős vérvesztés okozta.

Ezek után lehet-e csodálkozni azon, ha a józanul gondolkodó népek, akik féltve őrzik erkölcsüket, azok nem engedik meg az alkohol élvezését s ha vannak országok, hol szeszt csak a

patikában orvosi rendeletre lehet kapni s ha legujabban azt olvassuk, hogy New-York kikötőjét 40 hajó, számos léghajó és tengeralattjáró tartja zár alatt, hogy megakadályozza az alkohol becsmérlését, mert az Észak-Amerikai Egyesült Államokban törvényhozásilag eltiltották az összes alkoholtartalmu italok árusítását.

„A túzes víz.“

A közép és déleuropai ember tágranyitott szemmel kérdezi, hogy lehet ennyire száműzni és megvetni ezt a jóbarátot, mely télen melegít, nyáron meg hűsít. Először is, ha ez igaz volna, én nem tudom elhinni, hogy azok a művelt népek, amelyek a világot annyi új dologgal lepték meg, ezt megtették volna, hanem inkább merem azt hinni, hogy eljön az idő, mikor az európaiak ezt is, mint sok más egyebet, új dologként, nagyszerű találmány gyanánt fogják kezelni.

A legnagyobb csaló az, ki azt állítja, hogy a szeszes italokban lévő alkohol melegít, hűsít és táplál. A tudósok bebizonyították, hogy az alkoholos italok tápláló ereje vajmi kevés. Még legtöbb van a sörben, de ott is csak négy-öt százalék.

El tudod-e ámítani önmagadat, hogy a szom-

juságot oltja? Nem tapasztalod, hogy nagy hőségben minél több pálinkát, bort vagy sört ittál, annál szomjasabbnak érzed magadat, annál jobban „kiszáradt a géged csapja”? Ha nem hiszel, tégy próbát egy pohár vízzel és egy pohár sörrel s te magad fogod tapasztalni, hogy a víz szomjuság csillapító erejével semmi sem bírja ki a versenyt.

Arra, hogy melegít, csak azt felelem, hogy azok, kik az örökös havasok hazájában tartózkodnak, a legkevesebb szeszes italt fogyasztanak el. A bálnavadászok és sarkutazók olyan legényeket szeretnek, akik alkoholt egyáltalán nem élveznek s már említettem azt, hogy épen Svéd- és Norvégországban, Izland és Finnországban, Európa leghidegebb országaiban csak orvosi rendeletre patikában árulják a szeszes italokat. Viszont azt olvastam a történelemben, hogy a nagy világverő Napoleon császár katonái megfagytak az orosz hómezőkön, pedig megmerevedett kezükben szorongatták a pálinkás kulacsokat. Ha hallunk esetekről, hogy ez vagy az megfagyott s utánnajárunk a fagyás okának, a legtöbb esetben azon tapasztalási tény áll elő, hogy az illetőt épen az a bizonyos melegítőnek túlságos használata nyomta bele örökösen az árok szélébe.

Miért van tehát az, hogy a pálinka és más

szeszes ital használata közben melegséget érzünk, melynek hatása alatt az arc kigyullad, ha nem melegít? Ezen beállításnak van valami látszólagos alapja. Az alkohol elég a szervezetben. Az égés melegfejlesztéssel jár, ez hőkisugárzást von maga után s mert a testnek rendes égési folyamatát meggyorsítottuk, azért az alkohol élvezete után beáll a visszahatás, vagyis a test hőmérséklete a rendesnél is alább száll. Egy félüveg bor kb. 0'2 fokkal nyomja le. Ezt jól megvilágíthatjuk egy természetből vett hasonlattal. A terübe befogott fáradt lóra ha rácsapunk, az nemde az ostorcsapás hatása alatt nekiiramodik, de azután beáll a hanyatlás, mert még jobban ellankad. „Az alkohol melege olyan mint a szalmaláng: hirtelen neki-lángol és ép oly hamar kialszik.“

Az alkohol ölő mérgével már népeket tettek tönkre, népeket pusztítottak el a földszinéről s ezért adta egy vad nép az alkoholnak a „folyó tűz“ és „túzes víz“ nevet.

Hajlamossá tesz minden betegségre.

Hogy-hogy, lehetséges lenne, hogy népek sirját ássa meg? A történelem s az élet azt mutatja.

Minden méreg roncsolólag hat az emberi szervezetre s minél rendetlenebb módon él vele

valaki, annál szemelláthatóbb és annál biztosabb annak hatása. Az emberi test csodás művészettel van fölépítve s nincs az a tökéletesen elkészített gép, melynek szerkezete, finomsága fölvehetné a versenyt vele. Az ember testrészekből, ezek újból még kisebb részekből u. n. szervekből vannak összetéve s nincs az a szerv, melyet ki ne kezdene. A szervezetek legelemibb alkotórészei a sejtek. A sejtek milliárdjai fejtenek ki élettevékenységet, hogy az emberi gépezet fönnakadás nélkül végezhesse munkáját. Az alkohol hatására a sejtek összezsugorodnak, mert a meggyorsított égés fölfalja az apró vértestecskék okszigénjét; az okszigén helyét pedig szénsav foglalja el, ez telíti meg a vért. A szénsavról mindenki tudja, hogy maró, ölő természetű. A tüdőnek az a szerepe, hogy tisztítsa a vért s minél több alkohol jutott a testbe, munkája annál inkább meg van nehezítve. Máj-, szív-, idegbetegségek; gyomor, bélkatarus, érlemeszese-dés, reuma, cukorbetegség, guttaütés stb. állandó veszedelme.

A halálba visz.

Néhány esetet felhoztam annak szemléltetésére, hogy a pálinka a családi békesség megbontója, a szeretet megöloje és a tekintély kigunyolója lehet. Az embert egész a feketesaríg alázza

meg és én nem ezt tartom a legnagyobb bajnak, hanem azt, amikor áldozatát kegyetlen kaszájával kiragadja a tanácstalanul maradt család kötelékéből. Amikor sajgó szívvvel kell tapasztalnom, hogy vannak emberek, kik belemennek a család-alapítás nehéz terhébe s azután azt a családot, mely őt szeretetével körülrajongja, nehéz fáradságát gyermeki mosolyával könnyíti, nem tudja megbecsülni; nem tartja érdemesnek értük az életet értékelni és szenvedélyeit fékezni. Ily hangulatok zaklatták lelkemet, midőn egyik jó barátom tolla egy hasonló családi tragédiát örökített meg. Írását okulásul ideiktatom, hogy akik a lejtőre nem léptek, azok megborzadjanak s akik már a kezdetén vannak, azokban a vért felkorbácsolja:

Uj keresztet

állítottak frissen hantolt sirra. Finom kidolgozása szerető gyermeki kezekre vall. Magasan kiemelkedik a temető korhadó keresztjei közül, hirdetve, hogy a sirhant alatt nyugvót a hátramaradtak nagyon szerették.

Egyik sétám alatt, mikor a szép uj keresztet nézegettem, piros képü gyermeket láttam mellette. Oda mentem. A boldogult kis lánya édesapja sírját szépítette.

Ki nyugszik itt kis lány — adtam fel a kérdést. — Édes apám, volt a felelet. Aztán megindult a csöppségből a szóáradat. Nem régen halt meg édes apám. Nem tudja, az az ember volt, aki olyan sokszor énekelt a bodegában. Ő volt az én édes apám. Mielőtt meghalt volna, vásárra ment. El is adta a piros borjut. Aztán elment áldomást inni más emberekkel. Este azt mondta édes anyám, apátok nem jön ma haza, mert eladta a borjut és újra énekel. Csak másnap jött haza. Emberek hozták haza és azt mondták, nagyon beteg. Édes anyám orvosért ment és elhívta a tisztelendő urat, de mire hozzánk értek, édes apám meghalt. Az orvos azt mondta, hogy azért halt meg, mert gyenge volt a szive.

Na, csak szépen rendezgesd a sirt — vettem át a szót és néhány szem cukrot adtam a serényen dolgozó gyermeknek.

Azután tovább mentem. Még fülemben csengett, hogy édes apám eladta a borjut, énekelt s mert gyenge volt a szive, meghalt. E szomorú történet folytatódott a lelkemben. Elgondoltam, hogy a temető sok-sok sirhantja alatt hány és hány édesapa nyugszik, aki itt hagyta gyermekeit sirgondozóul, mikor még nem kellett volna.

Valami lázongni kezdett bennem. Megundo-

rodtam az embertől, aki családot alapít, azután elfeledi, hogy az életére, egészségére vigyáznia kell, mert az nemcsak az övé, hanem a feleségéé és a gyermekeié is. Megutáltam az embert, kinek lelkében az önzés elnyomja a legszentebb szeretetet.

Visszanéztem. A kis leány még mindig szorgalmatoskodott. Amint sajnálkozva néztem, magam mellé kívántam a világ összes önmagukról megfeledkezett apáit, hogy ha már semmi sem tudja megindítani őket, indítsa meg legalább az a gyöngéd gyermeki szeretet, mely a meg nem érdemelt árvaság kenyere mellett is tud virágot hozni sirhantjaikra.

* * *

Ez csak egy eset. Pedig hány ilyen új kereszt emelkedik nap-nap után temetőinkben. És milyen mélyen lehangoló nemtörődömsége századunk mértéktelen apáinak, hogy az új kereszték tövében síró gyermekeket nem veszik észre . . .

Egy német tudós azt írta könyvébe, hogy a világ legrosszabb embere az, aki a gyermek szeretetét nem tudja megbecsülni.

Édes apák, mielőtt mértéktelenségtek folytán a ti sirhantjaitokra is idő előtt rákerülne az új kereszt, nem volna jó erről gondolkodni. (Erd. Tudósító 1924. XI. 9.)

E szomorú történethez csak a Szentírás szavaival szólhatok hozzá: „Kinek jaj? Ki atyjának jaj? Kinek van háborgása? Ki esik verembe? Kinek vannak ok nélkül sebei? Nemde azoknak, kik bor mellett mulatoznak és a poharak üritgetéseiben szorgalmatosak? Ne nézd a bort, mikép sárgállik, mikor színe az üvegben ragyog, édesdeden megy be, de utoljára megmar, mint a kígyó. Leszesz mint a tenger közepén az aluvó, mint az elszunnyadt kormányos, ki elveszítette a kormányt.“ (Példb. 23, 29—34.)

„Rút szibarita váz“.

Berzsenyi Dániel egyik igen szép költeményében a kiasszott, életerő és életkedv nélküli nemzetet nevezi szibarita váznak. Multja gúny- és szégyenének tartja, akiben a nagy erények feledésbe mentek, a nagyrahitottság tudata korhadt fába oltatott bele, amelytől egészséges hajtást várni már nem lehet s a gyümölcse még ordító farkasok fogának is igen kemény.

Jó olvasóm nehogy azzal a tudattal tedd le esetleg e füzetet, hogyha szenvedélyednek parancsolni nem tudtál, az a magad dolga, a következőkért te felelsz s cselekedeteid átka csak a

te válladat fogja nyomni, azért vizsgálódásainkban menjünk tovább. Tegyük fel, hogy erős a szervezeted, vagy körülményeid arra készítetnek, hogy mértékletesebben élj s te is visszariadsz az új sirhant gondolatától, hiszed, hogy ezzel nagy dolgot műveltél s te tovább élvezed a szeszt, a mindennapi megszokottságod szerint egy nap sem mulik el, hogy a szomszéd korcsmárost meg ne látogasd. Ezzel, hidd el, a féluton sem vagy és a jövőt tekintve az lenne a legjobb, ha család és gyermek nélkül korai áldozata lennél a rettenetes molochnak. Kérdezed miért? Megmondom az okát is. Mert a részeges család nem örvendhet egészséges gyermekeknek s olyan vidéken, hol nagyobb mennyiségben fogyasztják a szeszt, igen nagy az ártatlan gyermekek halandóságának száma. Sok korai sir domborul. A szerencsétlen áldozatoknak még sem ezeket tekintem, hanem azokat a sápadt arcú, bárgyú, butatekintetű gyermekeket, kik az ilyen családok leszármazottjai; kik a szülők beteges hajlamával, szokásával, akaratnélküliségével és a szesz iránt való hajlandóságával jönnek a világra.

Az alkohollal megmérgezett emberi szervezet nehezebben tud ellene állani a testet érő elemi csapásoknak, mert a betegségekkel szemben ellen-

álló ereje csökken. Az orvosok megállapítása az 1877-78 évi orosz-török háborúból az, hogy a vutki ivó oroszok közül a könnyű sebesülésbe is nagyon sokan behaltak, míg a törökök közül nagyon sokan a nehéz sebesülésükből is könnyen kigyógyultak, mert vallásuk tiltja a szeszes italok használatát.

Úgy kell ezen ellenálló képesség csökkenését érteni, hogy az száll nemzedékről-nemzedékre s nagyon sok esetben a szülők bűnei miatt a gyermekek bűnhődnek.

Egyetlen példa ezt is elfogadható módon megvilágíthatja. Ezelőtt majdnem kétszáz esztendővel 1740-ben született egy Ada Turke nevű asszony, ki a mult század elején mint iszákos, tolvaj és csavargó hirében álló nő halt meg. Utódainak száma 834-re szaporodott idővel s ezek közül 709 büntetett előéletű volt. Közülök törvénytelenül született 106, koldulásból élt 142, alamizsnával tartottak 64-et, erkölcstelen életre adta magát 181 nő, 76-ot gonoszság miatt, közülük 7-et gyilkosság miatt ítéltek el. Ime 75 esztendő alatt egyetlen részeges nő mennyi alávaló cselekedetnek lett szülőanyja. S hát még mennyit kellett fizetni az államnak segély, fogház- és perköltségek fejében.

Semmi sem fogja megdönteni azon tény

hogy az iszákosok gyermekei is iszákosok lesznek; tébolyda, kórház börtöntöltelékekké válnak, vagy legalább is, mint a korhadt fába beoltott nemes ág jó gyümölcsöt sokáig nem teremhet, úgy itt is beállt a pangás, pusztulás s méltó büntetésünket a szentírásból olvashatjuk önfejükre, mivel jó gyümölcsöt nem termünk kivágotunk és a tűzre vettetünk. Ez megérdemelt sorsa a rút szibarita váznak.

Nemzetek pusztulása.

Az alkoholélvező családok sarjai elsatnyulnak: munkabírásuk csökken s egészséges nemzedékek létrehozására képtelenek lesznek. Nézz jól körül a faluban. Ismered az iszákosokat s figyeld meg nemcsak a családi életet, hanem a kert virágait is. Megcsököttek, ványadtak, életerő és életöröm nélkül, mint amilyenek a sirok szélén nyilnak.

A családi élet romlása maga után vonja a nemzetek pusztulását, hisz a családokon épül fel minden nemzet.

Az amerikai felfedezők, mikor megismerték az új világrész természeti kincseit, tömegesen kezdték ellepni azt a hirtelen gazdagodni vágyó spanyolok és magukkal vitték gyilkos szerüket: a szeszt. Az amerikai bennlakó indiánus népeket nem

karddal pusztították ki, hanem gyengébb lévén testi szervezetük, mint az európaiaké, pálinkával. A megmaradtak most az államok különös felügyelete alatt állanak, hogy végkép meg ne semmisüljenek.

Az ószövetségi Szentírásban Judit könyvében van elbeszélve, hogy Nabukodonozor asszír király uralkodása idejében a zsidók szorongatott helyzetbe kerültek, mert nem akarták Nabukodonozort Isten gyanánt tisztelni. Ezért vezére, Holofernesz hadat indított a zsidók ellen és utolsó városuk, Betulia városa ostrom alá vettetik. A várost körülsáncolják s a lakóktól a vizet elzárják. Ekkor Ruben családjából származó Judit özvegy asszony vállalkozik arra, hogy népét meg fogja menteni. Az ellenség táborába lopakodik, magát a fővezér Holofernesz kegyeibe hizelgi; egy lakoma alkalmával lerészegíti s az alvó Holofernesz fejét levágja. A zsidók megtudván, hogy az ellenség fővezér nélkül van, az ellenségre rohantak s az asszirusokat megverték és a szorongatott várost megszabadították.

A mostani háboruban a vezérek úgy akartak lelkesedést önteni katonáikba, hogy leitatták őket s amivel előnyöket akartak elérni, az a legtöbbszőr hátrányukra szolgált, mert a legnagyobb győzel-

meket akkor aratták, amikor berumozott ellenség-gel kellett csatát vívni.

A történelem magasztalással emlékezik meg a híres macedoni népről és nagy királyukról, Nagy Sándorról. Sándor tényleg nagy volt s a kicsiny Macedoniát is naggyá tette, mert még a gazdagságáról híres perzsa királyt, Dáriust legyőzte és hatalmas birodalmat alkotott. Sándor azonban lángelméjéhez és terveihöz sehogysem illő elpuhult kicsapongó életbe kezdett s aki egyszer sirva fakadt, hogy az egész ismert világot nem tudta meghódítani, azt legyőzte a szesz, mert harminckét éves korában korai sirba szállott. Nem volt, ki a nagy birodalmat fenntartsa s az örökös pártoskodás szétzüllesztette. Ez volt a sorsa a római s hihetőleg a hun birodalomnak is, mely a Dunától az Északi tengerig és a Rajna folyóig terjedt s így jár minden nép és nemzet, melynek fiai a moloch karjaiba dobják magukat.

A romboló hatalom.

Azt állítottam, hogy az alkohol méreg, melyet az ember szívesen vesz be, amelyből mindig több és több kell, amelynek sohasem elég s a végeredményben megszületnek az emberi szörnyek,

a kora-vének, a fásult lelkek; a kórházak és börtönök s az őrültek házai nem tudják befogadni az emberek sokaságát. Arról azonban nem szóltam, hogy hányat juttat koldusbotra. Mielőtt azonban tovább mennénk, az eddigieket bizonyítani is kívánom, hogy minden kétségedet eloszlassam.

Az Amerikai Egyesült Államok, mely a leg hamarabb észrevette az alkoholban rejlő nagy veszedelemet, 1920. január 16-án nemzeti prohibíció (tiltás) címen az alkotmányukat kiegészítették a 18-ik függeléssel, melynek értelmében egy fél volum percent, vagy ennél magasabb alkohol tartalmu mindennemű ital előállítását, bevitelét, árusítását, az Egyesült Államok egész területén eltiltja. Ezzel 110 millió lakosú államszövetség alkoholmentessé lett, amelynek óriási egészségi, erkölcsi, gazdasági és fajvédő hatása volt a világháború után.

Ezen intézkedés és keresztülvitele azonban érdekösszeütkezésbe került a gyárosokkal, miért gyártják az alkoholos italokat, ha azt nem szabad Amerikába bevinni? A háború előtt és háború alatt háborus uszításokkal foglalkozó Nortschiff angol zsidónak ujságjai a legképtelenebb rágal-makkal illették ezen üdvös amerikai intézkedést, mert a nagy angol sörgyárakkal összeköttetésben voltak, ezek lefizették. Ráfogták a tiltó rendeletre,

hogy nyomában az áthágások, csempészet, hivatalnokok megvesztegetése, gyilkosságok óriási mértékben felszaporodtak. (Mind oly ráfogás, mely csak az alkoholélvezésnek lehet következménye.) Azt hiresztelték, hogy az amerikai nép egészségét és erkölcsét rendkívüli módon alá fogja ásni, ha gyors változtatás nem történik. Az európai nagy újságok addig lármáztak, míg sikerült az embereket, még a tudósokat is megtéveszteni. Erre következett az Alkoholelleanes Egyesület évi jelentése 1921-ben, tehát egy év múlva, mely kimutatja, hogy az összes áthágások 13%-kal csökkentek és az Egyesült Államok fogházainak 20%-át bennlakók hiányában már bezárták s a többi fogházakban a foglyok száma 15—80%-kal megcsappant.

Az újságok rémhíreket hoztak a gyilkosságok elszaporodásáról. Így egy nagy amerikai városban Chicagóban 3660 gyilkosság történt volna. A tény az, hogy a gyilkosságok száma 330-ról 228-ra csökkent, tehát 102-vel kevesebb. A betörések, rablások szintén ily arányban csökkentek. Az alkohol szanatoriumokat nagyjából bezárták. New-York kórházainak statisztikája szerint a halvaszületettek száma 29%-kal, az 5 éven aluli gyermekek halandósága 51%-kal, a tuberkulotikus betegek 59%-kal csökkentek. Ezekkel szemben Chicagóban

1919—21-ig a takarékbetétek 24⁰/₀-kal emelkedtek s a munkások azelőtt 1500 dolláros házakat építettek, most 8—12,000 dollárosokat építenek.

California kormányzója a szesztilalomra azt mondta 1922-ben, tehát elég rövid idő múlva: „A nemzeti szesztilalom teljesen bevált. A gyermekek azóta jobban vannak ruházva és gondozva, az anyák vidámabbak és elégedettebbek, a kereskedőknek nagyobb a forgalmuk, a takarékokban több a betét — a nép vagyonosabb.“

Mindezeket egy orvosi lapból irtam ki és azt gondolom, hogy ehhez több magyarázatot nem kívánsz, mert a számok elég beszédesek s megvilágítják minden népnek nemzeti veszedelmét s aki ismeri népünket, igazat ad nekem, ha azt mondom, hogy a romlás útján vagyunk s rajtunk senki sem segíthet, ha mi önmagunkon nem segítünk. Ez pedig soká ne késsék, mert akkor késő lehet. A veszedelmet nagyon elősegíti.

A korcsmárosi lelkiismeretlenség.

Van ilyen is és pedig nagy mértékben elhanyagolva. A korcsmárosok és vendéglősöknek csak egy érdekük van, hogy minél nagyobb fogyasztó közönséget tudjanak megnyerni és minél jobban kiürítsék pacienseik zsebeit. Vannak ritka kivéte-

lek is. Ezekből pedig érdekes tanulságokat vonhatunk le.

A legelőkelőbb vendéglőben is gyakran megtörténik, hogy a borral jóllakott vendég akármilyen finom bort is kér, ugyanazon pénzért egy-két fokkal rosszabbat kap. Hátha még valaki a karcost szereti, annak borát szesszel felvegyítik s adják neki, mint a legjobb minőségű bort. Azután valahogy hazatántorog s heteken keresztül érzi a karcos hatását, mert sem a munka, sem az étel nem esik jól.

Mit szóljunk a pálinkáról. Ma tiszta pálinkát ritkán mérnek ki a korcsmában, mert előzőleg ellátják, hogy „gürüzdölje a torkot“. Mivel erre biztosan felelni nem tudok, de mindenesetre az az egészségre csak káros és veszedelmes lehet.

Aki látott koldust és jól megnézte arcán a szenvedések jeleit, az hamar észrevette, hogy a torz vonásokból nagyon sokat nem az életért folytatott küzdelem rajzolt oda, hanem a szesz mértéktelen használata, a legtöbbször úgy van, hogy összegyűjtött koldus filléreivel nem ruhát és élelmiszert, hanem bűdös pálinkát vesz. Ha Dárius kincsét koldulná össze, akkor is csak olyan szegény, rongyos, éhező és ágról szakadt lenne, mintha naponként csak öt lej volna a keresete.

Mulatás után jön a fizetés. Ekkor lehet érdekes megfigyeléseket tenni, amikor négy-öt üveg-gel többet és kétszeresen számitanak fel s csak így érthető az, hogy vannak emberek, akik szombaton és vasárnap egészen elisszák egy heti kere-setüket s néhány lejjel tudnak beszámolni a sze-rencsétlen asszonynak, kinek nyakába szakadt négy-öt rongyos, sápadtképzű gyermek felnevelése.

Ha már semmiképen sem tud lemondani az italról, használná el azt otthon s bizonyosan egy hónapi mulatsága nem kerülne annyiba, mint a korcsmában egy este. Azt nem számítom, amikor a mulatás kártyajátékokkal van összekapcsolva s a százások csak úgy hullanak ki az áldozat zse-béből. Aki jó telt pénztárcával ül le az ivóasztal mellé, a végén sokszor megszámlálja a pénztét, ha épen nem adóssággal kel fel onnan.

Elhullatott milliók.

A kaliforniai kormányzó jelentésében minden szónak megvan a maga külön hangsúlya. Az emberek jobban ruházkodnak, elégedettebbek; a ta-karékokba több gyűl be, „a nép vagyonosabb“. Hirtelen nem tudom kiszámítani pontosan, hogy ki mennyivel lenne gazdagabb, az aki egyáltalán

semmit sem inna, ha felét, negyedét inná csak az elfogyasztott mennyiségnek, de aki naponkint csak egy deci pálinkát szokott elfogyasztani, az úgy-e egy év alatt harminchat és fél liter pálinkának árát dobja sárba, bár odadobná, legalább az egészségnek nem ártana! Aki pedig naponkint csak egy félliter bort fogyaszt el, annak évi kontója kb. 2500 leibe kerül. Ott ahol pénzszükében szenvednek, az bizony szép összeg. Ezen aránylagos középszámítás a fogyasztás legkevesebbjét képezi. Kérdem, mit lehetne egy olyan józan községben véghez vinni a megtakarított pénzzel, melynek szesz fogyasztása egy fél milliót, föl egész hat-hét millióig, tesz ki s mekkora lehet a szesz fogyasztás egy olyan vármegye területén, ahonnan az adóhivatalokhoz évenként husz millió szeszadó foly be, ami nem tartozik a ritkaságok közé. S ezt nem tartják elviselhetetlen tehernek az emberek.

Rab vagy.

A beszélő számoktól és az elmondottaktól megborzadsz s ezt mondd: mindez tényleg igaz, de az alkoholos italok fogyasztásáról lemondani nem tudsz. Egy szóval elismered, hogy rab vagy s helyzeted rosszabb, mint azé, akit 15—20 évi börtönre ítéltek s megvetett rabruhába van öltöz-

tetve. Rabja vagy a szesznek s szerencsétlenségedet növeli állapotod, mert te is belátva, hogy rossz azon út, melyen jó ideje jársz s letérni nem tudsz; utálatosak cselekedeteid, melyek rab tested és rab lelked következményei és ellenük semmit sem tehetsz, hanem toloncoltatni engeded magad egy állandó szenvedélytől. Szégyene vagy a családnak, melyet alapítottál; botrányköve gyermekeidnek, kik apának szólítanak téged s ujjal mutatnak rád a faluban. Pfuj! Szégyen!

Am ha áldozata vagy az első korty italnak, kérlek ne ránts másokat is abba a fertőbe, melyben te fetrensz, hanem figyelmeztess gyermekeidet helyzeted szerencsétlenségére, saját cselekedeteidet állítva elrettentő példa gyanánt. Ezt meg kell tenned, ha őszintén szereted gyermekeidet.

Rab vagy. Nem én állítom. Te bizonyítod. Egyre azt hajtogatod, hogy nem tudsz önmagadnak parancsolni, nem tudsz az ivásban mértéket tartani, mi más ez, mint rabláncaid csörgetése?

Ifjusági egyesületek.

Ha nemzeti multunk és jövőnk igazán a lelünkön hordjuk, akkor ezen veszedelemmel szemben fel kell vennünk az egyenlőtlen harcot. Más módot elgondolni nem tudok, mint óvni, távol-

tartani az ifjúságot a korcsmától, hogy ne legyen alkalmuk a szeszbe belekapni. Erre egyetlen lehetőség van: valami egyesületbe tömöríteni és a figyelmet szombat estétől hétfő reggelig oda irányítani, mert ellenkező esetben nem szórványos jelenség lesz az, mit egyik vasárnap délután a járási orvos kíséretében tapasztaltam, hogy a falunak valamire való fiatalsága a nagy veszedelemnek legelszomorítóbb képét tárta fel! S amikor a járási orvos bement az őrre, hogy a gyermekek kompániáját szétkergebbe, ott azt felelték: nincsenek itthon. Kizárólag a mi érdekünk, hogy valamit tegyünk. A habozás a veszedelem növelése.

A régi Róma legnagyobb költőjéről, Horatiusról jegyezték föl, hogy kis gyermek korában atyja maga szokta iskolába kísélni s ekkor alkalmat szerzett és a fogékony lelkű ifjú figyelmét felhívta az emberi fonákságokra, amelyeket nagykorában kerülni kell.

Ez lenne a legalkalmasabb nevelési módszer, mellyel a gyermeklelkekben nagy hatást érhetnénk el fajunk és kulturánk megmentése érdekében.

Nem nevezhetjük-e romlás utjának azt, a melyen most vagyunk. Nincs ruha, hiányzik a kenyér: nincs pénz orvosságra, de van italra. Sajnáljuk filléreinket a gyermekek tanítására, s amit

bűnös módon megtakarítunk az egyik oldalon, azt könnyelműen sárba hullatjuk a másikon. Aki az életet, az igazi örömet és fáját szereti, az ezek fölött egykönnyen nem fog napirendre térni.

Jellem, vagy jellemtelenség?

Az eddig mondottak után bátran vethetem föl a kérdést, hogy az az ember, aki az elmondottak közül valamelyiket, vagy annak csak egytized részét is végig csinálja, lehet-e az jellemes azaz talpig becsületes ember? A döntést az olvasóra bízom, azonban előzőleg számoljon azzal, hogy minden józanul gondolkodó ember nagyobb előszeretettel azt választja barátjának, aki bizalmával nem él vissza, tehát ha kell is, ha nem is, nem fecseg. A jellemességhez hozzátartozik az is, hogy beszédeinkkel senkit megne sértsünk, de még a jó Istent se; a kigyult torku ember erre alig képes, hisz ittas állapotban nem ura magának. Vagy mondjad csak, hogy üljek fel én nyugodtan annak szekerére, aki nem tudja erősen fogni az ostort; hogy akar az emberektől becsültetni az, aki nem becsüli családját, őket a legnagyobb szégyennek téve ki, mikor az utcára kergeti? Avagy hallotta valaki azt, hogy a jellemes emberek közül valaki másnak halálát kívánta volna? A hirtőnbe megépen nem a jellemes emberek kerülnek.

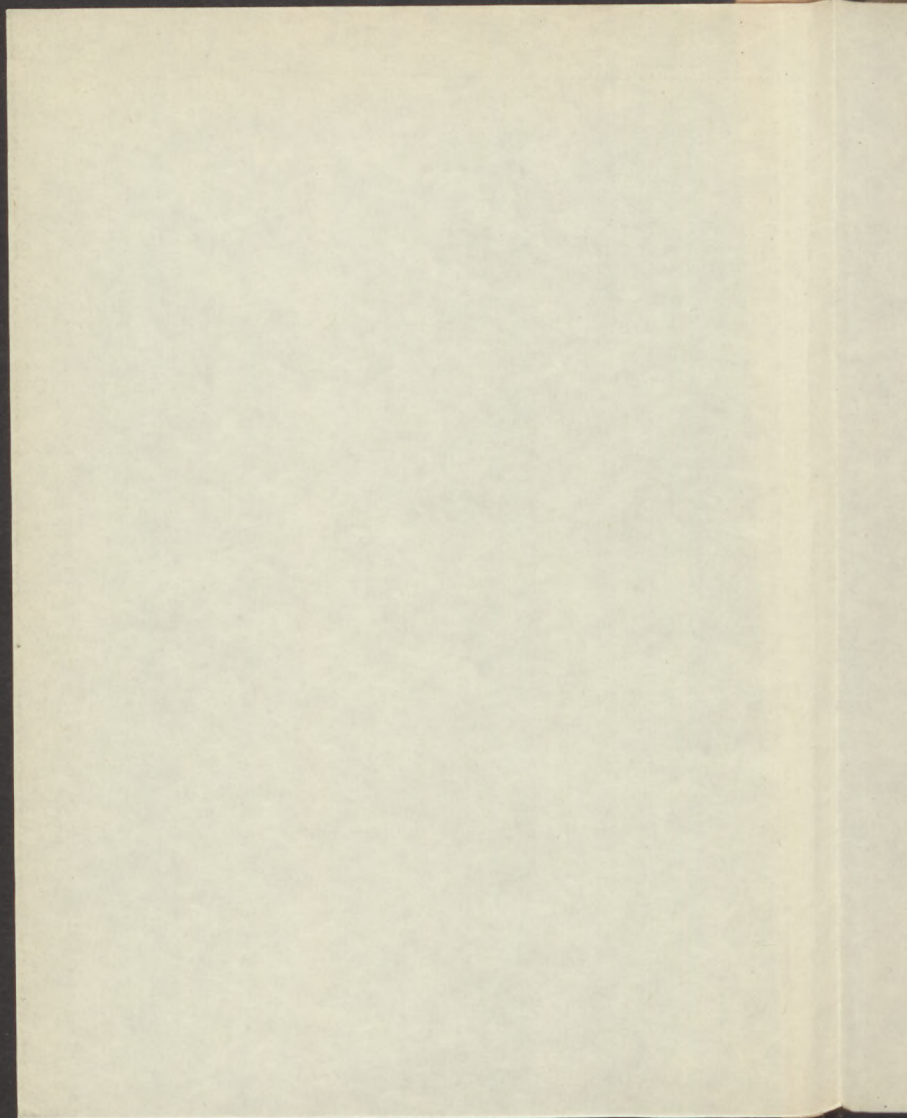
A nem beszámítható állapotban lévő emberrel minden rosszat meg lehet csináltatni. Egyik képviseléválasztás alkalmával történt. A tisztelt képviselőjelölt úr nem volt a választó atyafiak előtt rokonszenves ember, de volt a zsebében pénz és a lelkében uriemberhez nem illő alávalóság. Ezen képviselőjelölt urat figyelmeztetik barátai, hogy hiába ne próbálkozzék, mert sikerre nem számíthat. Rosszul esik ez neki. Bizalmát nem veszíti, hanem zsebére üt s azt mondja: amíg pénzem van, addig nem félek, mert ezeket az embereket pálinkával még a tű fokán is átcsalhatom. A pénzt megolvasatlanul kezdte szórni a korcsmárosok között s az eredmény rájuk nézve kedvező volt. S amily lelkiismeretlen és jellemtelen volt a megválasztatásban, azután ép oly hanyag volt választóival szemben a köz nagy kárára.

Hol itt a jellem s hol van a jellem útja? Hol születnek a nagy jellemek? Nem a poharak mellett a füstös lebujókban, hanem az önzetlen, önmegtágadó munkában; az önmérsékletben és a józanságban. Ez alapja az egyéni jólét és tiszteletnek, a boldog családi életnek, a hasznos társadalmi munkálkodásnak; a faji öntudat növelésének.

ber-
yik
telt
iak
ben
aló-
rá-
em
em
nig
em-
pm.
cs-
zve
ite-
zag

a?
rak
en,
s a
et-
mi

1971 JUN 1

